

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית ביסודי ובקדם-יסודי

חינוך לערכים של סובלנות ופלורליזם חברתי בספרי הלימוד החדשים
טקסטים מעולם השיח הספרותי והעיוני העוסקים בנושא העלייה

מדריכים ומורים יקרים,

השנה נציין את שבוע העליות במערכת החינוך בה' בחשון תשע"ז – י' בחשון תשע"ז, 11.11.16-6.11.16.

העיסוק בנושא העליות במסגרת שיעורי עברית מזמן מרחב חינוכי לקידום ערכים של סובלנות ופלורליזם חברתי, גיבוש זהות ישראלית, אחווה, וכן הרחבת השכלה על היחיד, החברה והמדינה. ספרי הלימוד, המצויים כבר ברשות התלמידים, מציעים טקסטים שונים ומגוונים מעולם השיח הספרותי והעיוני, וכן הצעות למהלכים דידיקטיים מותאמים. מהלכי ההוראה מזמנים התנסויות בשיח, בהאזנה, בקריאה, בכתיבה ובהרחבת ידע.

במסמך זה ריכזנו עבורכם רשימה של חומרי לימוד העוסקים בנושא העלייה מתוך ספרי הלימוד להוראת העברית בבית הספר היסודי. הנכם מוזמנים לעיין ברשימה זו ולעשות בה שימוש מושכל בהדרכת המורים.

פרקים בספרי הלימוד החדשים המתייחסים לנושא העלייה

שם הטקסט	סוג הטקסט	ספר הלימוד
כיכר השמחה וכיכר העצב / נורית זרחי	יצירה ספרותית. היצירה עוסקת בהתמודדות עם קשיי הקליטה מבחינה חברתית-תרבותית של עולה חדשה.	עונות וליהנות, חלק 2, לכתה ו', עמ' 118-112.
ואולי הגלות נמשכת גם בירושלים? / אשר אליאס קטע מתוך הספר: אתיופי בחצר המלך	יצירה ספרותית.	עונות וליהנות, חלק 2, לכתה ו', עמ' 218-214.
צעדים ראשונים / אמנון שמוש	יצירה ספרותית.	עונות וליהנות, חלק 2, לכתה ו', עמ' 222-219.
העולים החדשים	דיון ושיח בעקבות צפייה במערכון.	עונות וליהנות, חלק 2, לכתה ו', עמ' 224-223.
דיוקנה של עלייה	האזנה ודיבור - דיבור בציבור - פעילות לקראת הרצאה בפני קהל.	עונות וליהנות, חלק 2, לכתה ו', עמ' 229-225.
מסמר הערב / דורית אורגד	יצירה ספרותית. היצירה עוסקת בעולה חדש מארגנטינה והפערים התרבותיים.	עונות וליהנות, חלק 2, לכיתה ד', עמ' 132-130.
פסח שחגגנו באתיופיה / דורית אורגד	יצירה ספרותית. היצירה עוסקת במאפיינים התרבותיים של הקהילה	קוראים עם קסם, כיתה א', 29-26.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית ביסודי ובקדם-יסודי

	האתיופית. הכרת השפה והמנהגים.	
חג הסיגד	טקסט עיוני.	מילה טובה מאוד, לכיתה ה', חמ"ד, עמ' 52-54.
שיר החסידה / חיים אידיסיס	יצירה ספרותית.	מילה טובה מאוד, לכיתה ה', חמ"ד, עמ' 55-56.
איך נולדה מדינת ישראל	טקסט עיוני.	מילה טובה, לכיתה ג', חלק שני, עמ' 98-104.
קיבוץ גלויות: <ul style="list-style-type: none"> - העלייה השנייה - עלייתו של דוד בן גוריון - העלייה מברית המועצות - העלייה מאתיופיה - "מבצע משה" – עליית יהודי אתיופיה לישראל - "מבצע שלמה" – יהודי אתיופיה מגיעים לישראל 	טקסטים עיוניים.	על קצה הלשון ומעולמה של הספרות לכיתה ה', עמ' 140-165.
<ul style="list-style-type: none"> - שיר המסע / מסקי שיברו - ההמנון הלאומי / נפתלי הרץ אימבר - ואולי לא היו הדברים מעולם / רחל - שירת העשבים / נעמי שמר - מרוסיה מרוסיה / זאב ורדי 	יצירות ספרותיות.	על קצה הלשון ומעולמה של הספרות לכיתה ה', עמ' 166-176.
שבועת האדרה / דורית אורגת	יצירה ספרותית. סיפור המתרחש באתיופיה זמן קצר לפני "מבצע משה". סיפור המסופר מפיו של ממו, נער יהודי בן למשפחה שחיה בכפר אתיופי ומתכננת לעלות לארץ.	על קצה הלשון ומעולמה של הספרות לכיתה ה', עמ' 189.
יום החרגול וימים אחרים / דורית אורגד	יצירה ספרותית. סיפור יומן של אסמרץ', ילדה מחוננת שעלתה לארץ מאתיופיה. ביומנה מתארת הילדה את ההתמודדות שלה עם קשיי העלייה, קשיי הקליטה, השונות והדחייה.	על קצה הלשון ומעולמה של הספרות לכיתה ה', עמ' 189.
מנהרת הזמן 6 – מבצע משה / גלילה רון פדר	יצירה ספרותית. פרק מתוך ספר.	על קצה הלשון ומעולמה של הספרות לכיתה ה', עמ' 190.
אלכס כבר לא עולה חדש / גלילה רון פדר	יצירה ספרותית. סיפור אמיתי על אלכס עולה חדש בן 13 מברית המועצות וקשיי ההסתגלות התרבותיים שלו.	על קצה הלשון ומעולמה של הספרות לכיתה ה', עמ' 190.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית ביסודי ובקדם-יסודי

על קצה הלשון ומעולמה של הספרות לכיתה ה', עמ' 176-177.	יצירה ספרותית.	המסע לארץ ישראל / חיים אידיסיס
צועדים בדרך המילים, לכיתה ב', עמ' 204.	טקסט מידעי.	מאתיופיה לישראל
צועדים בדרך המילים, לכיתה ב', עמ' 206-295.	טקסט מידעי.	יציאת אתיופיה
צועדים בדרך המילים, לכיתה ו', עמ' 103-102.	טקסט מידעי.	גזענות
צועדים בדרך המילים, לכיתה ה', עמ' 129-126.	טקסט מן המקורות היהודיים.	"והבאתי אתכם אל אדמתכם".
צועדים בדרך המילים, לכיתה ה', עמ' 135-133.	טקסט מידעי	עליית יהודי עירק בעשור שקדם להקמת המדינה והעלייה הגדולה לאחר הקמתה
צועדים בדרך המילים, לכיתה ה', עמ' 137-136.	טקסט עיוני. עדויות.	עד עמוד התלייה / יהודה אשל
צועדים בדרך המילים, לכיתה ה', עמ' 143-140.	טקסט עיוני.	ללכת לירושלים / עדות של עולה מאתיופיה.
צועדים בדרך המילים, לכיתה ה', עמ' 147-144.	יצירה ספרותית. סיפור המתאר את קשיי ההתאקמות של ילדה עולה.	כיכר השמחה וכיכר העצב / נורית זרחי
על קצה הלשון ומעולמה של הספרות, לכיתה ו', עמ' 375-371.	יצירה ספרותית. היצירה עוסקת בהתמודדות עם קשיי הקליטה מבחינה חברתית-תרבותית של עולה חדשה.	כיכר השמחה וכיכר העצב / נורית זרחי
על קצה הלשון ומעולמה של הספרות, לכיתה ו', עמ' 178-177.	יצירה ספרותית.	המסע לארץ ישראל / חיים אידיסיס
צועדים בדרך המילים, לכיתה ו', עמ' 12-8.	יצירה ספרותית.	צעדים ראשונים / אמנון שמוש הסיפור מתרחש שנים אחדות לפני קום המדינה, ומגולל את סיפורו של ילד שעלה מהעיר חלב שבסוריה לתל-אביב.
העיקר שהבנו, חלק שני, לכיתה ד', עמ' 171-164.	טקסט עיוני. יצירה ספרותית.	העליות לארץ ישראל טקסט העוסק בעלייתם של יהודי אתיופיה לישראל. כתבה – עליתי לישראל מאתיופיה בגיל תשע / דני אדינו אבבה.
העיקר שהבנו לכיתה ג', חלק שני, עמ' 216.	טקסט עיוני.	חג הסיגד
העיקר שהבנו לכיתה ג', חלק ראשון, עמ' 73.	יצירה ספרותית.	היום אני אינני / עדולה
מילה טובה לכיתה ג', חלק ראשון, עמ' 46-41.	קטע מידע.	חג הסיגד
מילה טובה לכיתה ג', חלק ראשון, עמ' 46-41.	קטע מידע.	חג הסיגד
מילה טובה מאוד, לכיתה ו', עמ' 66-65.	קטעים מתוך ספר. שלושה קטעים מתוך הספר: "הגדת יציאת אתיופיה: הנה קם עם	"הגדת יציאת אתיופיה"

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית ביסודי ובקדם-יסודי

	ומתחיל ללכת". ילדים כותבים את קורות מסעם מאתיופיה, דרך סודאן לירושלים.	
על קצה הלשון ומעולמה של ספרות לכיתה ב', חלק ד' פרק רביעי	יצירה ספרותית.	פסח שחגגו באתיופיה/דורית אורגד
המקראה שלי, לכיתה ב', חלק שני, עמ' 178.	יצירה ספרותית.	אצלנו בחצר / נעמי שמר
צועדים בדרך המילים לכיתה ד', עמ' 292	קטע מידע	יהודי מרוקו מעפילים לארץ ישראל/רבקה לוי
צועדים בדרך המילים לכיתה ד', עמ' 294	עדות של נער מסוריה שהעפיל לארץ ישראל	סיפורו של יוסי
צועדים בדרך המילים לכיתה ד', עמ' 296	סיפור עליית יהודי אתיופיה	ביתא ישראל/שולמית פרידור
עיקר שהבנו לכיתה ה', חלק שני, עמ' 106	אמנון שמוש מספר את חוויותיו כעולה חדש	צועדים ראשוניים/אמנון שמוש
מילה טובה מאוד לכיתה ד', כרך 1, עמ' 11	כתבה – ילדה מתלוננת שהתמונות בעלון העירייה אינן משקפות את ילדי העיר כיוון שהן כוללות רק ילדים בהירי עור.	ילדים משנים עולם
מילה טובה מאוד לכיתה ד', כרך 1, עמ' 64	סיפור עם	הנמר ונגינת החליל
מילה טובה מאוד לכיתה ד', כרך 1, ספר דיגיטלי .	יחידה מתוקשבת הכוללת כתבה, קטעי מידע ושיר ועוסקת בהיכרות עם חג הסיגד ועם תרבות יהודי אתיופיה.	צלילים מאתיופיה